

Умови відкриття провадження у справі про банкрутство згідно з нормами Кодексу України з процедур банкрутства

У статті досліджується порядок реалізації права особи на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. Аналізуються загальні та спеціальні передумови права на звернення із заявою про відкриття справи про банкрутство, дотримання порядку подання заяви. Висвітлюються особливості відкриття провадження у справі згідно з нормами Кодексу України з процедур банкрутства. Звертається увага на проблеми застосування норм, що регулюють порядок відкриття провадження у справі про банкрутство.

Ключові слова: захист прав особи, господарський суд, боржник, кредитор, форма та зміст заяви, загальні та спеціальні передумови, порядок подання заяви.

Прийняття Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) зумовлено необхідністю вдосконалення правового регулювання відносин неспроможності, створення сприятливих умов для економічного розвитку країни [1]. Водночас норми Кодексу мають низку істотних новацій, запровадження яких може створити значні проблеми у правовому регулюванні відповідних правовідносин. Серед таких новацій насамперед слід звернути увагу на передбачений Кодексом механізм відкриття провадження у справі про банкрутство.

Питання щодо складу підстав та порядку відкриття провадження у справі раніше були предметом дослідження таких фахівців з питань банкрутства, як М. І. Тітов, В. В. Джузь, Б. М. Поляков та ін. Проте прийняття нового нормативного акта – Кодексу викликає необхідність подальших наукових досліджень умов відкриття провадження у справі про банкрутство.

Право на звернення до суду за захистом є одним з основних інститутів господарського процесуального права. Таке право є забезпеченою законом можливістю будь-якій заінтересованій фізичній чи юридичній особі безпосередньо звернутися до суду із заявою. Проте для відкриття провадження у справі з метою захисту прав чи охоронюваних законом інтересів особи необхідно, щоб суд прийняв заяву до розгляду. Фактично реалізація права на звернення до суду за захистом, а саме відкриття судом провадження у справі, залежить як від об'єктивних, так і від суб'єктивних умов.

За загальним правилом у господарському суді провадження у справі може бути відкрито, якщо заявник має право на звернення до господарського суду з позовною заявою та дотримав встановленого законом порядку подання заяви.

Цілком логічно, що провадження у справі про банкрутство може бути відкрито за умови, якщо заявник:

1) має право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство,

2) додержується порядку подання заяви про відкриття провадження у справі.

Більшість вітчизняних процесуалістів, вивчаючи питання про право на звернення до суду, в своїх роботах спираються на теорію про право на позов, вперше запропоновану російським вченим М. А. Гурвичем, який пов'язував виникнення права на подання позову з наявністю чи відсутністю певних передумов. Зокрема, він розрізняв загальні та спеціальні передумови виникнення права на подання позову [2, с. 21–22].

У подальшому фахівець з питань неспроможності С. І. Федоров застосовував положення теорії М. А. Гурвича для дослідження права на подання заяви про визнання боржника банкрутом. Варто погодитися з думкою С. І. Федорова про те, що вивчення проблеми права на подання заяви про визнання боржника банкрутом з визначенням системи передумов такого права є найбільш зручним з теоретичного погляду [3, с. 111].

Під передумовами слід розуміти обставини процесуально-правового характеру (юридичні факти), наявність (відсутність) яких є необхідною для реалізації права на звернення до суду за захистом порушеного або оспорюваного суб'єктивного матеріального права чи охоронюваного законом інтересу. Наявність чи відсутність таких обставин обумовлюють виникнення суб'єктивного права конкретних осіб на подання заяви про відкриття провадження у справі. При цьому розрізняють загальні та спеціальні передумови права на звернення до суду залежно від кола справ, у яких вони застосовуються.

Загальними передумовами права на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство є:

1) процесуальна правоздатність особи, яка подає відповідну заяву, а також боржника;

2) підвідомчість справ господарському суду;

3) відсутність у провадженні іншої відкритої справи про банкрутство цього боржника на час звернення заявника досуду.

Під процесуальною правоздатністю особи, що звертається із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство до господарського суду, розуміється здатність цієї особи користуватися правами і нести обов'язки сторони у справі. При цьому йдеться про встановлену законом потенційну можливість стати суб'єктом процесуальних відносин.

Господарсько-процесуальна правоздатність забезпечує закріплення за особою комплексу процесуальних прав і обов'язків, а саме:

а) на участь у господарському процесі;

б) на зайняття процесуального положення певного суб'єкта процесу;

в) на закріплення відповідно до закону за конкретними суб'єктами процесу процесуальних засобів, прав і обов'язків.

Вимоги щодо процесуальної правоздатності однаково стосуються кожного з кредиторів і боржника у конкретній справі. Право на звернення із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство не може виникнути, якщо належну правоздатність не будуть мати як ініціюючий кредитор (кредитори), так і боржник.

Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПК України) закріплює принцип застосування двох критеріїв визначення підвідомчості справ господарським судам, а саме: характеру спору та суб'єктного складу учасників спірних правовідносин [4]. Справи про банкрутство належать до виключної підвідомчості господарських судів. Підвідомчість справ про банкрутство регламентується статтею 20 ГПК України та статтею 2 Кодексу. Справи цієї категорії розглядаються господарським судом незалежно від того, який суб'єктний склад їх учасників. Такі справи не можуть бути передані на розгляд інших юрисдикційних органів, у тому числі третейських судів.

Наявність у провадженні господарського суду справи про банкрутство цього ж боржника унеможлиблює відкриття справи за заявою іншого ініціюючого кредитора. Отже, після відкриття провадження у справі про банкрутство інші кредитори, які мають право ініціювати справу про банкрутство, вже не можуть його реалізувати.

Справа про банкрутство боржника не може бути також відкрита, якщо раніше господарським судом була винесена ухвала про відмову у прийнятті заяви кредитора про відкриття справи цього ж боржника та з тих же самих підстав. Слід зазначити, що один і той самий кредитор не позбавлений права повторно подати до господарського суду заяву про визнання банкрутом боржника, щодо якого винесено ухвалу про відмову у відкритті справи, якщо в основу заяви кредитора покладена нова вимога, що ґрунтується на інших підставах.

Крім загальних передумов, додержання яких є необхідним для відкриття справи господарським судом, Кодекс передбачає наявність *спеціальних передумов*, характерних тільки для справ про банкрутство. Вони застосовуються щодо окремих категорій заявників і стосовно банкрутства окремих категорій боржників. До спеціальних передумов належать такі обставини:

1. Віднесення заявника до суб'єктів, яким Кодекс надає право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Згідно з частиною другою статті 8 Кодексу право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі мають боржник або кредитор. При цьому боржником є юридична особа або фізична особа, у тому числі фізична особа – підприємець, неспроможна виконати свої грошові зобов'язання, строк виконання яких настав.

До числа кредиторів згідно зі статтею 1 Кодексу належать юридична або фізична особа, а також контролюючий орган, уповноважений здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші державні органи, які мають вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника.

Заяву про відкриття провадження у справі про банкрутство страховика може подати крім боржника та кредитора також і державний орган у справах нагляду за страховою діяльністю.

Провадження у справі про неспроможність боржника – фізичної особи, у тому числі фізичної особи – підприємця, може бути відкрито лише за заявою боржника. Отже, за наявності боргу фізичної особи перед іншими фізичними особами або юридичними особами такі особи не мають право ініціювати процедуру банкрутства боржника.

Як і попередні нормативно-правові акти, що регулювали правовідносини неплатоспроможності, так і Кодекс не наділяє господарський суд повноваженнями щодо відкриття провадження у справі про банкрутство за власною ініціативою.

Законодавство більшості держав не надає суду права ініціювати відкриття справи про банкрутство. Таке право суду не передбачено і в Кодексі, що є обґрунтованим, оскільки закон наділяє правом звернення із заявою про відкриття справи про банкрутство державні органи, що здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів. Крім того, Кодексом встановлено обов'язок боржника звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі, якщо існує загроза його неплатоспроможності.

Заява кредитора чи боржника є процесуальною підставою прийняття до розгляду та в подальшому відкриття господарським судом провадження у справі про банкрутство. Залежно від особи – суб'єкта звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі, а також особливостей юридичного статусу боржника Кодекс встановлює певні відмінності в регулюванні питань наявності чи відсутності матеріальних підстав для відкриття провадження у справі.

2. Віднесення боржника до суб'єктів, щодо яких може бути відкрито провадження у справі про банкрутство.

Відповідно до норм статті 2 Кодексу не можуть бути суб'єктами банкрутства казенні підприємства та банки.

Слід звернути увагу, що вперше законодавство України відносить до суб'єктів банкрутства фізичну особу, яка не займається підприємницькою діяльністю. Водночас, відносячи до суб'єктів банкрутства юридичних осіб, законодавець не вказує на те, що ці особи мають належати до суб'єктів підприємницької діяльності.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі – Закон) прямо передбачав, що боржником є юридична особа – суб'єкт підприємницької діяльності [5]. Аналізуючи норми законодавства про банкрутство, О. А. Беянович обґрунтовано звертала увагу, що відповідно до статті 1 Закону боржником є саме суб'єкт підприємницької діяльності, а не юридична особа як така. При цьому статус юридичної особи є лише одним з елементів організаційно-правової форми, в якій діє господарська організація [6, с. 82].

Відсутність у нормах Кодексу визначення боржника як суб'єкта підприємницької діяльності є істотною прогалиною зазначеного нормативного акта. Разом з тим слід звернути увагу, що матеріально-правові норми, які регулюють

правовідносини неспроможності зосереджені насамперед у Господарському кодексі України (далі – ГК України) [7]. Частина третя статті 209 ГК України відносить до суб'єктів банкрутства виключно суб'єктів підприємницької діяльності. Отже, при визначенні кола суб'єктів банкрутства господарський суд має керуватися як нормами Кодексу, так і нормами ГК України.

3. Наявність *матеріально-правової підстави* для відкриття провадження у справі про банкрутство.

Частиною третьою статті 10 Закону було встановлено ознаки неплатоспроможності боржника, до яких віднесено:

- безспірність вимог ініціюючого кредитора (кредиторів);
- розмір заборгованості (безспірних вимог) ініціюючого кредитора до боржника, що мав становити не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати;
- факт прострочення боржником виконання грошових зобов'язань чи сплати обов'язкових платежів протягом більш як три місяці.

Зокрема, до безспірних належали грошові вимоги кредиторів, підтверджені судовим рішенням, що набрало законної сили, і постановою про відкриття виконавчого провадження, згідно з яким здійснюється списання коштів з рахунків боржника.

Наведені ознаки встановлювали матеріально-правову підставу для відкриття справи про банкрутство за заявою кредитора. З урахуванням норм статті 11 Закону такі самі підстави мали застосовуватися і до заяв боржника.

Приймаючи новий правовий акт для врегулювання правовідносин неспроможності, законодавець відійшов від наявних підходів щодо визначення матеріально-правових підстав для відкриття провадження у справі про банкрутство юридичної особи. Так, із назви статті 8 Кодексу вбачається, що цією статтею регулюються питання щодо підстав для відкриття справи про банкрутство, зокрема, юридичних осіб. Водночас зазначена стаття не має посилання на будь-які підстави для відкриття провадження у справі за заявою кредитора. Згідно з частиною третьою статті 8 Кодексу підставою для відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою боржника є загроза його неплатоспроможності. Поняття загрози неплатоспроможності наведено в частині шостій статті 34 Кодексу. Вона пов'язана з наявністю обставин, за яких задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами.

З'ясування кола матеріально-правових підстав для порушення справ про банкрутство за заявою кредитора потребує аналізу та одночасного застосування низки інших норм Кодексу, що є істотним недоліком цього нормативно-правового акта. Так, згідно зі статтею 1 Кодексу кредитором є, зокрема, юридична особа, яка має грошові вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника. Грошовим визнається зобов'язання боржника сплачувати певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину та на інших підставах, передбачених законодавством України. Неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом, свідчить про неплатоспроможність боржника. Отже, підставою для застосування до борж-

ника встановлених Кодексом процедур та, відповідно, відкриття провадження у справі є неплатоспроможність боржника. Ознакою такої неплатоспроможності є наявність невиконаного боржником зобов'язання перед кредитором незалежно від його розміру та строку невиконання.

З огляду на норму частини шостої статті 39 Кодексу між боржником та кредитором щодо заявлених вимог має бути відсутній спір про право, який підлягає вирішенню у порядку позовного провадження.

Установлення судом факту відсутності ознак неплатоспроможності боржника після відкриття провадження у справі згідно з частиною першою статті 90 Кодексу є підставою для закриття провадження у справі.

Аналізуючи відповідні норми Кодексу, Б. М. Поляков дійшов висновку, що законодавець необґрунтовано зняв бар'єри для відкриття справи про банкрутство, чим створив умови для рейдерського захоплення підприємств, неповернення боргів та кредитів, несплати податків та інших негативних наслідків. У зв'язку з цим він вважає за необхідне відновити колишній порядок відкриття справ про банкрутство, регламентований Законом, скоротивши з трьох місяців до одного строк несплати боржником безспірних грошових вимог кредиторів у виконавчому провадженні [8].

Про необхідність існування певних обмежень для відкриття провадження у справі про банкрутство свідчить судова практика застосування законодавства про банкрутство в Україні. Саме ця практика налічує численні приклади використання процедури банкрутства з метою протиправного заволодіння активами підприємства боржника та позбавлення кредиторів можливості задовольнити свої вимоги. Наявність певних обмежень (бар'єрів) для відкриття справи про банкрутство притаманна законодавству багатьох країн. Так, законодавство США передбачає відмінності відкриття справи залежно від того, хто подає заяву: боржник чи кредитор. При поданні заяви боржником провадження вважається відкритим, і суд виносить відповідну постанову. Заява про відкриття справи має бути подана трьома кредиторами з незабезпеченими вимогами, сума яких становить не менше п'яти тисяч доларів. Подання заяви автоматично тягне за собою призупинення всіх судових проваджень щодо боржника. У разі надходження до суду заяви кредитора суд зобов'язаний заслухати боржника. Якщо боржник не висуває заперечень, відбувається порушення провадження у справі. За наявності заперечень боржника проводиться судові засідання, на якому встановлюється майновий стан боржника, а також його можливість виконати свої зобов'язання. Відкриття провадження у справі відразу проводиться з особливостями, пов'язаними із застосуванням ліквідаційної процедури або процедури реорганізації боржника. Отже, істотне значення для розгляду справи про банкрутство має не лише наявність певних обмежень (умов) для відкриття провадження, а й своєчасне застосування до боржника наступних судових процедур. Спростивши порядок відкриття справи про банкрутство, український законодавець, на нашу думку, необґрунтовано залишив раніше чинний порядок застосування до боржника процедур банкрутства.

Матеріально-правові підстави для відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи визначено в частині другій статті 115

Кодексу. Наявність таких підстав пов'язується як з неплатоспроможністю фізичної особи, так і з загрозою її неплатоспроможності. Про неплатоспроможність фізичної особи насамперед свідчить наявність у боржника прострочених зобов'язань перед кредитором, що становлять тридцять і більше розмірів мінімальної заробітної плати. Іншою ознакою неплатоспроможності є припинення боржником погашення кредитів чи здійснення інших планових платежів у розмірі більше п'ятдесяти відсотків місячних платежів за кожним із зобов'язань упродовж двох місяців. Також підставою відкриття провадження у справі є ухвалення постанови у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке може бути звернено стягнення. Крім наведених підстав законодавець передбачив можливість відкриття провадження у справі за наявності загрози неплатоспроможності фізичної особи. Під такою загрозою розуміється існування обставин, які підтверджують, що найближчим часом боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі.

Заява кредитора може ґрунтуватися на об'єднанні заборгованості боржника щодо різних зобов'язань перед цим кредитором. Якщо ініціюючий кредитор не має необхідної суми вимог, достатньої для порушення справи, він може об'єднати свої вимоги до боржника з іншими кредиторами та подати до суду спільну заяву про порушення справи. Об'єднання кредиторів з метою звернення до суду не тягне для них процесуальних обмежень, і в подальшому під час розгляду справи вони діють самостійно.

4. Спеціальні передумови для звернення до господарського суду окремих категорій кредиторів та боржників.

4.1. Спеціальна передумова для звернення до господарського суду державних органів, які здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю справляння обов'язкових платежів.

Відповідні державні органи мають право звернутися до господарського суду із заявою лише тоді, коли вони до ініціювання справи про банкрутство вжили заходів щодо отримання від боржника заборгованості з обов'язкових платежів у встановленому законодавством порядку.

4.2. Спеціальна передумова для звернення до господарського суду кредитора, вимоги якого включені до затвердженого плану санації до відкриття провадження у справі про банкрутство.

Кредитор, вимоги якого включені до затвердженого плану санації, відповідно до статті 5 Кодексу може подати заяву про відкриття справи про банкрутство за умови надання доказів невиконання зобов'язань за таким планом санації.

4.3. Спеціальні передумови для звернення до господарського суду боржника – юридичної особи.

У тих випадках, коли звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі не є обов'язковим, боржник має право подати заяву тільки за наявності рішення вищого органу управління боржника, а щодо державних підприємств – власника майна (органу, уповноваженого управляти майном) боржника про звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Згідно з частиною п'ятою статті 34 Кодексу боржник подає заяву до господарського суду за наявності майна, достатнього для покриття витрат, пов'язаних з провадженням у справі.

Перелік видів судових витрат визначено в статті 123 ГПК України. Згідно з цією статтею до складу судових витрат включаються судовий збір та витрати, пов'язані з розглядом справи.

У справі про банкрутство передбачено витрати арбітражного керуючого, пов'язані з виконанням ним повноважень у справі. Крім того, арбітражний керуючий виконує повноваження за грошову винагороду.

4.4. Спеціальна передумова для звернення до господарського суду фермерського господарства.

Заява голови фермерського господарства про відкриття провадження у справі подається до суду за наявності письмової згоди всіх членів фермерського господарства.

Вирішуючи питання про прийняття заяви щодо відкриття провадження у справі про банкрутство, господарський суд має перевірити наявність чи відсутність як загальних, так і спеціальних передумов права на подання заяви до суду. Якщо будь-яка із наведених передумов права на звернення до господарського суду відсутня, то особа не має права на подання заяви щодо відкриття провадження у справі про банкрутство. Звернення до суду із заявою в такому випадку не може мати наслідком відкриття провадження у справі та її судовий розгляд. За відсутності у заявника права на подання заяви суд відмовляє йому в прийнятті заяви. Підстави відмови у прийнятті заяви щодо відкриття провадження у справі про банкрутство визначені частиною першою статті 37 Кодексу. На жаль, названа норма Кодексу не охоплює всіх зазначених можливих обставин, за яких господарський суд не може прийняти до розгляду заяву щодо відкриття провадження у справі про банкрутство.

Після з'ясування наявності у особи права на звернення із заявою про відкриття провадження у справі суддя перевіряє дотримання особою порядку подання зазначеної заяви. Фактично під порядком подання заяви розуміють встановлені законом умови, за яких може бути здійснено право особи на подання заяви та прийнято заяву до розгляду.

Дотримання *порядку подання заяви* передбачає виконання таких умов:

1) заява про відкриття провадження у справі про банкрутство подається з дотриманням правил юрисдикції.

Згідно з установленим ГПК України загальним правилом інстанційної юрисдикції справи, що підлягають вирішенню в порядку господарського судочинства, крім справ щодо оскарження рішень третейських судів та у спорах щодо захисту прав інтелектуальної власності, розглядаються місцевими господарськими судами як судами першої інстанції. Відповідно, на всі справи про банкрутство поширюється юрисдикція місцевих господарських судів.

Заява про відкриття провадження у справі згідно зі статтею 30 ГПК України подається до господарського суду за місцезнаходженням боржника. При цьому закон оперує поняттям «місцезнаходження боржника» як щодо юридичних осіб, так і щодо фізичних осіб.

Відповідно до вимог статті 93 ЦК України місцезнаходження юридичної особи визначається місцем її державної реєстрації, якщо інше не встановлено законом[9].

Згідно зі статтею 29 ЦК України місцем проживання фізичної особи є будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому, у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно або тимчасово.

З урахуванням судової практики можна дійти висновку, що розгляд справ про банкрутство за місцем державної реєстрації боржника є оптимальним. Проте в деяких випадках боржники мають філії та майнові активи в інших регіонах України. Зазначені фактори ставлять на порядок денний питання про необхідність врахування цих обставин при відкритті провадження у справі про банкрутство;

2) заявник повинен мати процесуальну дієздатність.

Процесуальною дієздатністю в господарському суді наділені громадяни та юридичні особи. Згідно з частиною першою статті 92 ЦК України юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Господарська процесуальна дієздатність юридичних осіб виникає одночасно з їх правоздатністю.

Заява про відкриття провадження у справі про банкрутство може бути подана громадянином, який досягнув 18-річного віку;

3) повноваження особи, що подає заяву про відкриття провадження у справі, мають бути підтверджені належним чином.

Заява про відкриття провадження у справі підписується керівником боржника чи кредитора (іншою особою, повноваження якої визначені законодавством або установчими документами), громадянином (його представником).

Відповідно до статті 58 ГПК України представником у суді може бути адвокат або законний представник. Перелік документів, якими підтверджуються повноваження представників у господарському процесі, визначено у статті 60 ГПК України;

4) заявник має сплатити судовий збір у передбаченому законодавством порядку і розмірі.

Слід звернути увагу, що з прийняттям Кодексу було внесено зміни до Закону України «Про судовий збір» [10]. Відповідно до підпункту 9 пункту 2 статті 4 зазначеного Закону за подання заяви кредитора про відкриття справи про банкрутство справляється судовий збір за ставкою 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Отже, звертаючись із заявою про відкриття справи про банкрутство, боржник не має сплачувати судовий збір;

5) заява про визнання боржника банкрутом має відповідати встановленим Законом вимогам щодо форми та змісту такої заяви.

Вимоги до форми та змісту заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство визначені статтею 34 Кодексу. Частиною першою зазначеної статті передбачено, що заява про порушення справи подається боржником або кредитором у письмовій формі. Зміст заяви про відкриття провадження у справі залежить від того, хто із суб'єктів подає таку заяву до суду: кредитор чи боржник. При цьому заява незалежно від суб'єкта, який її подає, повинна містити

обов'язкові відомості, визначені в частині першій статті 34 Закону. Крім загальних вимог, які встановлені для заяви про відкриття провадження у справі, Кодекс передбачає додаткові вимоги щодо змісту заяв боржника і кредиторів та доданих до цих заяв документів.

Нормами Кодексу визначено наслідки недотримання особами порядку подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство. Такими наслідками є повернення заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство без розгляду або залишення цієї заяви без розгляду.

Підстави повернення заяви про відкриття провадження у справі без розгляду визначені частиною першою статті 38 Кодексу. Такою підставою, зокрема, є встановлення судом, що заява про відкриття провадження у справі про банкрутство підписана особою, яка не має процесуальної дієздатності, не підписана або підписана особою, яка не мала права її підписувати.

Процесуальна дія щодо залишення заяви без розгляду раніше не застосовувалася в провадженні у справах про банкрутство. Проте з урахуванням судової практики законодавець обґрунтовано надав заявнику можливість усунення недоліків та подальшого прийняття до розгляду заяви про відкриття справи про банкрутство. Кодексом передбачено можливість залишення судом заяви без розгляду за наявності підстав, установлених статтею 174 ГПК України.

За результатами проведеного дослідження слід дійти таких висновків:

1. Об'єктом процесуальних дій та правової оцінки господарського суду на початковій стадії є заява про відкриття провадження у справі про банкрутство з доданими до неї матеріалами, вивчення їх з погляду підвідомчості та юрисдикції справи, а також інших критеріїв, необхідних для прийняття заяви до розгляду.

2. Для відкриття судом провадження у справі про банкрутство заявником мають бути додержані загальні та спеціальні передумови реалізації права на звернення до господарського суду.

3. Спеціальні передумови права на звернення до господарського суду є характерними тільки для справ про банкрутство та застосовуються щодо окремих категорій заявників і окремих категорій боржників.

4. Матеріально-правовою підставою для відкриття провадження у справі про банкрутство юридичних осіб згідно з нормами Кодексу є неплатоспроможність боржника, ознакою якої є наявність невиконаного боржником зобов'язання перед кредитором незалежно від його розміру та строку невиконання.

5. Норми Кодексу, що регулюють підстави для відкриття провадження у справі про банкрутство, відмови у прийнятті заяви та відмови у відкритті провадження у справі, є взаємно неузгодженими та у чинній редакції можуть створити істотні проблеми для їх застосування. Для уникнення таких проблем необхідно внести зміни до відповідних статей Кодексу ще до введення його в дію.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України з процедур банкрутства: чинне законодавство станом на 23 квітня 2019 року (офіц. текст). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2019. 160 с.

2. Гурвич М. А. Учение об истре: учебное пособие. Москва: ВЮЗИ, 1981. 40 с.
3. Федоров С. И. Некоторые особенности рассмотрения арбитражными судами дел о несостоятельности (банкротстве): дисс. канд. юрид. наук.: 12.00.15. Москва, 2001. 240 с.
4. Господарський процесуальний кодекс: у редакції Закону від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII (офіц. текст). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2017. 216 с.
5. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 2 жовт. 2018 року (офіц. текст). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2018. 136 с.
6. Бежаневич О. А. Дія закону за колом осіб (на прикладі законодавства про банкрутство). Право України. 2009. № 8. С. 79–85.
7. Господарський кодекс України: зі змінами та доповненнями станом на 20.08.2019 (офіц. текст). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2019. 208 с.
8. Поляков Б. Принцип доміно, або як КЗПБ може спровокувати ланцюгове падіння підприємств країни. Закон і Бізнес. 2019. 3–9 серпня. № 30 (1432). С. 13.
9. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 06.05.2019 (офіц. текст). Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2019. 448 с.
10. Закон України «Про судовий збір»: зі змінами та доповненнями станом на 18.05.2019. Київ: Алерта, 2019. 18 с.

Ihor Vechirko, PhD, Judge of the Central Appeal Commercial Court. Conditions of opening bankruptcy proceedings in accordance with the Ukrainian Code of Bankruptcy Procedure.

The article researches the procedure of realization of the right of individuals to appeal to the economic court with a statement on filing for bankruptcy. General and specific preconditions for the right to file for bankruptcy, compliance with the proceedings of applying are analyzed.

The peculiarities of the proceeding's commencement in accordance with the norms of the Code of Ukraine on bankruptcy proceedings are highlighted.

Attention is drawn to the problem of applying the rules governing the procedure for bankruptcy proceedings commencement.

Key words: *protection of individual's rights, economic court, debtor, creditor, form and content of the application, general and special prerequisites, procedure for filing the application.*